

Adalar'da İşlevselci Modernizmin Karşı Konulmaz Cazibesi

Zafer Akay

Adalar, ziyaretçilerinin gözünde modern mimarlığın çok da ön planda olduğu bir bölge sayılmaz. Adalar'da hâkim olan ne Paris'ten esen neo-barok rüzgârı, ne Erenköy'ün "şale" stili, ne de yüzyıl başının yenilikçi hareketi *art nouveau*. Bunların hepsinin Adalar'a dokunuşları elbette var ama Adalar'a damgasını vuran daha çok Levanten adını verdiğimiz bir tür kolonyal tarz. Bu tarz belki en çok beyaz boyalı ahşap, kesinlikle baskın neo-roman süslemeli, yer yer oryantalist öğelere de yer veren, kuzey Avrupa Levanten tarzına özgü olarak daha dik çatılı, dönemin çoğunlukla Sanayi-i Nefise mezunu usta Rum mimarları ile yerel kalfaların oluşturduğu bir sentez. Vapur seferleriyle başlayıp 19. yüzyılın son onyılında yoğunlaşan yüzyıl başının güzellikler çağı "*belle époque*"da doruğuna ulaşarak mütareke dönemine uzayan bu yapılaşma tarzı, Cumhuriyet Döneminde farklı renklerle çeşitlendi. Adalar'ın özellikle savaş sonrasında plaj kullanımının yaygınlaşmasıyla yoğunlaşan bir yapı faaliyetine sahne olduğu bilinir (Kahya,

2006:143). 1949'da başlayan ilk planlama çalışmaları da 1958-59'da yürürlük kazanır (Altan Ergut ve Erkmen, 2011:24-25). Zaman zaman Adalar'ın tipik dönemine, kolonyaldan çok pastoral, zaman zaman geleneksel mimarlığa referanslı örnekler ile işlevselci modernizm ve konforun öne çıktığı yenilikçi yaklaşımlar bu çeşitliliği oluşturur. Aslında günümüzde denizden bakıldığında modern mimarlığın, Adalar'ın gerçeği olduğu rahatlıkla görülebilir. Ama daha çok Adalar'ın yeni gelişme alanlarının kimliğini oluşturan, merkezlerde de ara ara kendilerini belli eden bazı sıra dışı modern örnekleri yeterince tanımadığımız çok açık. Özellikle Büyükkada ve Heybeliada'nın merkez bölgelerindeki Cumhuriyet döneminde mütevazı bitişik parsellerde yer almaya başlayan, daha çok *art deco* esintiler taşıyan ve aktörleri ile ilgili fazla belge bulunmayan modern kâgir yapılar özel ilgi beklemekte.

Hovsep Aznavur'un Heybeliada'daki fantastik Abbas Halim Paşa köşkünün *art nouveau*'dan *art deco*'ya geçişin ilginç bir örneği olan *neo-egyptian* giriş kapısı ve Mikael Nurican'ın *art deco*'nun oldukça sıra dışı yetkinlikte bir ürünü sayabileceğimiz Dikmen Evi'nin ardından, Erken Cumhuriyet Döneminin önemli aktörleri Vedat Tek ve öğrencisi Şevki Balmumcu modernizmin ilk ılımlı örneklerini verirler (Kuruyazıcı, 2011:79, 113). Vedat Tek'in Büyükkada'daki kendi evi belki "Milli Mimarlık"ın büyük ustasının en radikal modernist denemesidir. Balmumcu'nun Esad Muhlis Sırmalı Evi de saçığı ve köşe pencereci çıkmasıyla fazla yapı yapma olanağı bulamamış öncü modernistin tipik erken modern tarzını yansıtır. Geçiş döneminin faal mimarlarından Sanayi-i Nefise Mektebi 1903 mezunlarından Dimitri Çilenis'in Burgazada'da deniz kıyısındaki bugüne kalmayan *art deco* çizgileri taşıyan ikiz evlerin ardından inşa ettiği Şekerci Niko Evi de bu erken modern denemeler arasında sayılabilir. 1930'ların ikinci yarısından başlayarak tasarımcı bir mimar olarak faal olan ancak her nasılsa *Arkitekt*'e pek az yansıyan bir mimar olan Sedat Erkoğlu'nun Büyükkada'daki Necip-Cemil Akar ve Azra İnal evleri dönemin ılımlı

Resim 1. Büyükkada'da Villa, Samih Akkaynak, 1936.

Resim 2. Hamaratlar Evi, Büyükkada, Emin Necip Uzman, 1942.

modern tarzını yansıtan yapılardır. *Arkitekt*'te yayınlanmış olan 1930'ların öncü mimarlarından Samih Akkaynak'ın Büyükkada'daki villası denize yönelen geniş açık teraslarıyla modernizmin Adalar'daki ilk manifestosu niteliğindedir (Akkaynak, 1936). (*Resim 1*)

1938'de Sedat Hakkı Eldem'in Büyükkada'da Yörükali plajının ötesindeki geniş arazide Fethi Okyar için tasarladığı köşk Adalar için önemli bir yenilik sayılmalı. Eldem'in yenilediği geleneksel bağ evi ile bütünleşen, çevresel bir sofaya açılan dairesel "selamlık" biriminden oluşan yapı Eldem'in deneyleri arasında önemli bir yer tutar (Tanju ve Tanyeli, 2009:74). Okyar Köşkü, tipolojik yaklaşımın ilk ürünlerinden biri olmak dışında, betonarmeyi temel alan modernist öğretinin dışına çıkan, ahşap detaylarıyla da yerelci bir arayışın dönüm noktalarındandır (Şahin, 2011:41). Eldem'in erken dönem yerelci arayışlarından bir başkası olan Dilburnu üstünde, Atatürk için önerilen yazlık köşk projesi ile eşzamanlı olmasının tesadüf olmadığı anlaşırlar (Ongun, 1969:75).

Birkaç ılımlı modernist deneme sonrasında ortaya çıkan, Adalar için oldukça karakteristik sayılabilecek daha çok romantik, bazen de pastoral olarak adlandırılan tarzı ise süslemeye izin veren bir "modern klasisizm" olarak tanımlayabiliriz. "Geç *art deco*" tanımı da bu dönemi oldukça iyi açıklar. Tanyeli'nin tanımladığı gibi bir moderne direnme odağı olan Adalar, İkinci Ulusal klişesinin özellikle konut alanındaki yersizliğini de ortaya koyar (Tanyeli, 2004:229, 313). Eduardo De Nari'nin Kâzım Şinasi Dersan Evi daha çok *art deco* duygusunu yansıtıyorsa, Emin Necip Uzman'ın Hamaratlar Evi bu romantik tarzı mükemmel olarak örnekler. (*Resim 2*) Oldukça sıra dışı bir planı olan, alt katında üç mutfak, üstünde üç yaşama mekânı yer alan 1942 tarihli bu yapı çok birimli yapıların öncüsü olarak Adalar'da apartman tipinin doğuşuna da işaret eder (Uzman, 1946b:207). Önemli Ada mimarları arasında sayılabilecek Emin Necip Uzman'ın iki yıl sonra, 1944'te tasarladığı Kolay Evi *Arkitekt*'teki sunum metninde "rustik" olarak tanımlanan ve "klasik tesire kapılmadan mahalli bir karakter aradığı" vurgusuyla yer alır. Yapı, ahşap cumbası ve furuşlarıyla yerel mimarlığa gönderme yapsa da daha çok dönemin Orta Avrupa romantizmine yakın konut mimarlığının bir temsilcisi sayılmalıdır (Uzman, 1946a:154). Ahsen Yapanar'ın Heybeliada'daki Selami Tanman Evi ve Yusuf Atakan'ın *Arkitekt*'te yayımlanan Yörükali plajına bakan

villası da benzer yaklaşımdadır. Adnan Kuruyazıcı'nın Kınalıada'daki tanınmış grafik tasarımcı ve illüstratör İhap Hulusi Görey için tasarladığı "Poyrazlı Köşk" yerel mimarlığa referans vermenin, taş ve ahşabın doğallığının öne çıktığı bu romantizmin daha tipik bir temsilcisi olarak görünür. (*Resim 3*) Orta Avrupa konut mimarlığını çağrıştıran dik kiremit çatıların dönemin konut üretiminde giderek yaygınlaşmasının kuşkusuz pragmatik yanları olabileceği de akılda tutulmalı. Asım Mutlu ve Ahsen Yapanar'ın yine savaş yıllarında Büyükkada'da kendileri için tasarladıkları Dört Evler, bu tarzın, dönemin ruhuna uygun olarak köy enstitüleri ve kırsal kalkınma gibi temalara ilgi duyan genç mimarların geleneksel Anadolu kırsal mimarlığını araştıran çok özgün örnekleri olarak dikkat çeker. Çok az projesini bilebildiğimiz Feridun Kunt'un yine Büyükkada'daki İhsan İpekçi Evi ise oldukça farklı bir yaklaşımla "kolonyal" dönemin ahşap Adavillalarının modern bir yorumunu oluşturur.

Rum cemaatinin Cumhuriyet Döneminde İstanbul'da mimarlık faaliyetini sürdüren oldukça az sayıdaki üyelerinden biri olan, GSA 1936 mezunlarından Aristidis Passadeos'un 1950 tarihli Heybeliada Sanatoryumu Yemekhanesi'nin ardından tasarladığı iki konut yapısı da dönemin ılımlı temsilcileri arasında sayılabilir. Büyükkada'daki "kolonyal" tarzdan çok geleneksel mimarlığın belirlediği Heybeliada'daki 1951 tarihli Elefteriadis Evi, sadeleştirilmiş furuşlarıyla geleneksele de referans veren bir "geç *art deco*" olarak tanımlanabilir. (*Resim 4*) 1954 tarihli İlias Zeis Apartmanı ise geleneksele daha az bağlı, oldukça ılımlı bir Akdeniz modernizmi olarak yorumlanmalı. (*Resim 5*) Bir başka Ada mimarı olarak tanımlayabileceğimiz, GSA 1945 mezunu İlya Ventura'nun Burgazada'daki erken tasarımlarında da çok benzer bir dilden söz edilebilir. Bu yapılar tekrarlanan kat planları ile açık dış merdivenleri ile Adalar'ın giderek apartman

Resim 3. Poyrazlı Köşk, Kınalıada, Adnan Kuruyazıcı, 1940'lar.

Resim 4. Elefteriadis Evi, Heybeliada, Aristidis Passadeos, 1951.

tipolojisinin ağırlık kazandığı yeni yapı kültürünün de ilk örnekleri arasında sayılabilir. *Arki-tekt*'te yayımlanmış olan 1951 tarihli İndos'taki Ev denize doğru inen oldukça dik bir yamaç üzerinde yer almakta (Ventura, 1951). Gönüllü Caddesi'nde bulunan 1953 tarihli benzer tarz-daki yapı ise caddelerin kara tarafındaki parsel-lerde de benzer kot farklarının bulunduğunu göstermekte (Ventura, 1953). (*Resim 6*) Abidin Mortaş'ın ilave edilen kat ve balkonlarla olduk-

Resim 5. İlias Zeis Apartmanı, Heybeliada, Aristidis Passadeos, 1954.

Resim 6. Gönüllü Caddesi'nde Ev, Burgazada, İlya Ventura, 1953.

Resim 7. Anadolu Kulübü Yeni Yapı, Büyükkada, Turgut Cansever - Abdurrahman Hancı, 1951-57 (*Arki-tekt*, 295, 1959/2).

ça fazla değişmiş olan Büyükkada'daki İş Bankası Piyango Evleri 1950 yılının modernizme geri dönüşünü belgeler (Mortaş, 1950).

1950'lerde bütün İstanbul gibi Adalar da önemli değişimlere sahne olur. Yakın zamanlarda Paris'ten dönerek Le Corbusier rüzgârını tekrar İstanbul'a getiren Turgut Cansever ve Abdurrahman Hancı'nın ortak tasarımları olan Büyükkada Nizam Caddesi yakınlarındaki işlevselci ifadesiyle dışarıdan çok da ipucu vermeyen Rıfat Yalman Evi çok özel iç mekân detaylarıyla dönemin kilometre taşlarından biri sayılmalı. Aynı ikili tartışmalı geçen bir jüri çalışması sonucunda kuzey-güney yönlenmeli Büyükkada ölçeğinde devasa sayılabilecek bir çizgisel blok önerileri ile Anadolu Kulübü yarışmasını kazanırlar (Cansever ve Hancı, 1959). Anadolu Kulübü'nün yeni yapısı yalnız ölçeği değil sadeliği de kulüp yönetimi açısından şaşırtıcı bulunmuştur (Tanyeli ve Yücel, 2007:138-142). Ancak programın zorlayıcılığı ve işlevsel gerekliliklerin, bu modernist yaklaşımı nasıl fazla zorluk çekmeden gerçekleştirilebilir kıldığı anlaşılabilir. İşlevselciliğin dayanılmaz cazibesi modernizmin önünde engel bırakmaz. Çevredeki konut dokusuna oldukça yabancı olsa da çizgisel blokun komşu binalardan geriye çekilerek, ağaçlar arkasında dikkatli konumlanması ile yakından kolay algılanamayan bu iri kütle Büyükkada silüetinde kaçınılmaz biçimde başrole yerleşir. (*Resim 7*) 1950'lerin ortasından başlayarak işlevselci modernist villalar Adalar kentsel peyzajının vazgeçilmezi olmaya başlar.

Modernist rüzgâra yine oldukça ılımlı bir anlayışla katılan Emin Necip Uzman'ın Büyükkada Nizam Koyu'ndaki 1953 tarihli Sadıkoğlu Villası ise Adalar'da modern mimarlığın özgün bir temsilcisi sayılmalı (Uzman, 1953). Birçok Ada villası gibi denize doğru alçalan eğimli bir arsayı ustaca kademelerle kullanan Villa, batı yönünde güneş kontrolü sağlayan belirgin balkon çıkmaları, tek yana kırılmış metal çatısı, taş kaplamaları ve ölçülü süslemeli soğuk demir korkuluklarıyla Ada'ya özgü bir modern dil arayışını yansıtır. (*Resim 8*) Sedat Eldem'in yine Büyükkada'da Dilburnu yakınlarındaki 1957 tarihli modernist manifestosu Rıza Derviş Villası da kuşkusuz bir başka sıra dışı yapı. Tipolojik yaklaşımdan oldukça uzaklaştığını söyleyebileceğimiz 1950'lerde, hâlâ "sofa" adını taşıyan merdiven holü ve ilginç biçimde 1930'lardaki ilginç denemesi Okyar Köşkü'ndekine oldukça benzeyen çevresel dış sofası ile yerel mimarlığa referans vermeyi sürdürür (Eldem, 1967:27). Çıplak beton çıkma ve çörtlenleriyle belirgin bir moder-

nist dili öne çıkaran yapının, detaylarıyla Eldem'in ustalığını belgeleyen önemli bir uygulaması olduğunu belirtmek gerek (Yalçın, 2007:89). Orhan Şahinler'in ilk uygulanmış yapısı olarak bilinen, 1957 tarihli, Büyükada Nizam Caddesi üstündeki, bugüne bazı küçük değişikliklerle gelebilmiş olan konut da dönemin bir başka modernist ikonu olarak yorumlanmalı.

Arkitekt'te yayımladığı mimarlık tarihi ve kuramı yazılarından tanıdığımız Samim Oktay'ın Şevket Koç ile birlikte 1963'te tasarladığı, bugün çevresi doldurulmuş durumda olan Kınalıada'nın güneydoğusunda, kayık kışlama havuzu ile deniz arasında çok özel bir konumda bulunan Avukat Saime-Raif Fikret Kurt Yalısı modernizmin altın çağının kendine özgü bir örneğidir (Oktay ve Koç, 1963). Doğu yönünde denize açılan, güney yönelmeli yaşama alanları ve kapalı bir terasın ortasındaki sürgü kapılı oval oturma alanı ile önerdiği yaşam biçiminin bugün de sürdürdüğü anlaşılan bu kendine özgü ev Kınalıada'nın yeni gelişme alanında modern mimarlığın garipsenmediği bir ortamın hoşgörüsünden yararlanmakta. (Resim 9) İlya Ventura'nın Büyükada'da 1950'lerdeki uygulamalarının ise daha çok apartman niteliğinde olduğunu anlamaktayız. Kandiyoti Evi oldukça sade çizgileri ile dönemin tipik bir ayırık düzen apartmanı görünümündedir. (Resim 10) Ventura'nın bir dönem ortak çalıştığı, 1958'de Kanada'ya göç ettiğini bildiğimiz, projeleri mimarlık yayınlarına hiç yansıyamamış olan Bernard Motola'nın da Büyükada'da bazı yapılarının bulunduğu bilinmekte (Gümüş, 2017). Motola'nın tasarımı olduğunu bildiğimiz Çankaya Caddesi üstünde bulunan, bugün ne yazık ki yıkılmış olan, caddenin oldukça altında bir kota oturan ve pilotiler üstünde denize uzanan yaşama mekânının bulunduğu kendine özgü yapıya oldukça benzeyen bir başka yapının da Maden yönünde yer aldığını bilmekteyiz. (Resim 11) Maden yönünün bir başka ilginç yapısı olarak da Zeki Sayar'ın 1962 tarihli, yine tipik olarak dış merdivenli, taşıyıcı sistem vurgusuyla modern bir Akdeniz kimliği ortaya koyan kendi evini sayabiliriz.

Bir başka önemli Ada mimarı olan Edmond Sarfati'nin, 1960'larda yapılmış olması gereken Burgazada'daki güneydoğu yönelmeli Treves-Katalan Evleri modernizmin Ada konut dokusuna en yabancı kaldığı oldukça sıra dışı örneklerden biri olarak hatırlanabilir. Denize bakan güneydoğu cephesindeki saydamlıkla, üst pencereli yan cepheler arasında farklılığın dikkat çektiği, aralardaki açık mekânlarla parçalanmış oldukça iri bir kütle oluşturan yapı yine Burgazada'nın tarihsel dokudan uzakta kalan yeni geliş-

Resim 8. Sadıkoğlu Villası, Büyükada, Emin Necip Uzman, 1953, kesit (*Arkitekt*, 285, 56/3-4).

Resim 9. Saime-Raif Fikret Kurt Yalısı, Kınalıada, Samim Oktay - Şevket Koç, 1963.

Resim 10. Kandiyoti Evi, Büyükada, İlya Ventura, 1950'ler (Fotoğraf: Alp Sunalp).

Resim 11. Villa, Büyükada, olasılıkla Bernard Motola, 1960'lar.

Resim 12. Treves-Katalan Evleri, Burgazada, Edmond Sarfati, 1960'lar.

Resim 13. Manukyan Evi, Kınalıada, Nubar Acemyan, 1975.

me alanında yeni bir yaşam biçiminin özgürlüğünü temsil eder. (Resim 12) Sarfati'nin 1970 sonrasında gerçekleştirdiği Büyükkada'daki açık dış merdivenli, dairesel kesitli çıplak beton saçaklı Zavarı Apartmanı ve yakın zamanda yenilenen geniş ahşap saçakların ahşap çapraz desteklerle taşındığı, geleneksele gönderme yapan Jak Kamhi Evi, dönemin çok özgün yapılarıdır. Burgazada İndos'ta yine güneydoğu yönlenmeli yamaç üzerine parçalı kütlelerle yerleşen Goldenberg Villası ise daha da deneyci bir yapıdır.

Maruf Önal'ın Türkiye mimarlığında organik mimarlığın oldukça önemli bir temsilcisi sayılan ve popüler *Arkitekt*'te yayımlanma öyküsü anlatılan Şeyhun Villası'nın 1960'larda, deniz görüşünden yola çıkan karmaşık geometrisinin dönemin alışkanlıkları karşısında yadırganışının öyküsü ilginçtir (Yapıcı, 2006:109-114). Ülkedeki çok az sayıdaki modern camiden biri olması dışında organik mimarlığın da bir başka örneği sayılabilecek 1964 tarihli Kınalıada Camisi, Adalar doğumlu mimarlar Turhan Uyaroglu ve Başar Acarlı'nın ortak tasarımıdır.

1940'larda Adalar'ı çok nadiren etkilediğini gördüğümüz yerel mimarlıkla ilişki kurma eğiliminin 1960'ların sonunda gündeme geldiğini söylemek mümkün. Utarit İzgi'nin Burgazada İndos bölgesindeki 1968 tarihli Kamhi-Grünberg ikiz villaları modern yerelciliğin çok özgün bir örneği olarak ortaya çıkar. Turgut Cansever'in 1972'de tasarladığı, yine Burgazada'daki betonarme karkası ortaya çıkaran Nadaroglu Evi ve daha sonra kızı Feyza Cansever ile birlikte tasarladığı taş, betonarme ve ahşap ustalıkla bağdaştıran daha gelenekselci bir yorum olan Ataç Evi de yerelciliğin önemli temsilcileri sayılmalıdır.

1970'lerin başında Adalar'da, özellikle Kınalıada ve Burgazada'da yapılaşmanın kontrol dışına çıkışı *Arkitekt*'te yer alan imzasız bir yazıda dile getirilir (Anonim, 1972). Zeki Sayar ertesi yıl bu soruna yer vermeye devam ederek, bu konuda kot farklarından yararlanılarak kat elde etme uygulamasına dikkat çeker (Sayar, 1973). Bir yandan Marmara Denizi'nde kirlilik sorunu ortaya çıkarken bir yandan da plajlarda izdiham yaşanmakta, yat limanı ve yeni plaj düzenlemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yoğun yapılaşmanın özellikle Kınalıada'yı etkilediği, Zeki Sayar tarafından *Arkitekt*'in son yılında tekrar konu edilir (Sayar, 1980). 1970'lerde Adalar'da apartman kaçınılmaz olarak yeni yapılaşmanın temel birimini oluşturmuş, bu ortam birçok yapıya kimi zaman oldukça niteliksiz ek katlar çıkılmasına yol açmıştır. 1970'lerin karmaşık ortamında birkaç nitelikli apartman örneği olarak Nişan Yaubyay'ın Kınalıada'daki ikiz apartmanları ve Kanada'ya göç ettiğini bildiğimiz Nubar Acemyan'ın yine Kınalıada'da 1975'te tasarladığı Manukyan Evi'nden söz etmek mümkün. Manukyan Evi'nin pürist saydam cephesi, deniz görüşüne göre biçimlenen büyük cam yüzeylerin vazgeçilmezliğinin bir çevre sorunu yaratmayacağının en güzel kanıtlarındandır. (Resim 13) Dokuya uyum adına yığma inşaatın zorladığı pencere boyutlarının tercih edilmesinin olanaksızlığı işlevselci modernizmin güçlü yanını

oluşturur. Yeterli güneş kontrol ve iklim duyarlılığı bu açıdan modern mimarlığın da doğru bağlamda bir Ada kimliği inşa edebildiğini gösterir. Öte yandan kütle boyutu ve görüş kesme sorununun her yerde olduğu gibi Adalar'da da temel bir kentsel sorun olduğunu vurgulamak gerek.

Yapı koşullarının karmaşık hale geldiği bütün bu süreçte merkez bölgelerde de sıkça yer alan üç katlı düzenlemelerin, çatı arası ve bodrum kullanımlarının, ayrık düzende de uygun açık alan ve peyzaj düzenlemeleriyle daha sürdürülebilir olduğu düşünülebilir. Kuşkusuz, farklı kotlarda açık oturma alanları ve açık merdiven düzenlemeleri birçok yazlık konut bölgesi gibi Adalar'da da yapı düzeninin yerleşmiş özellikleri haline gelmiştir. Her zaman konu edilen Adalar'da inşaat güçlüğü sonucunda bu yoğun yapılaşmış doku içinde zaman zaman fark edilemeyen nitelikli mimarlık ürünlerinin oldukça bakımsız kalabildiğine de dikkat çekmek gerek. Bugün bütün bu dönem özelliği gösteren nitelikli yapıları koruyarak yaşatmak ne kadar öncelikli bir gündemse, süreç içinde ortaya çıkan niteliksiz ve denetimsiz eklentilerin özellikle deprem açısından sorun oluşturan kesimi acil önlem gerektiriyor. Bütün dönemlerin yapılarının, kolonyal, pastoral ya da işlevselci modern, kendi özgün renkleriyle ve Adalar'ın kimliğinin ayrılmaz parçası olan bahçeleri ve mimozlarıyla birlikte yaşatılabilmesi tüm Adaseverler'in ortak dileği olmalı.

Zafer Akay, Y. Mimar, İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü

Not: Bu metin büyük ölçüde Adalar'da modern mimarlığın belgelenmesine de çok önemli bir katkı oluşturan, Hasan Kuruyazıcı küratörlüğünde Adalar Müzesi tarafından düzenlenen "Adalar Binalar Mimarlar" sergisi verilerine dayanıyor. Adalar Müzesinde de halen sürdürülmekte olan bu belgelemenin verilerine ulaşmamıza ve dosya kapsamına da kullanmamıza olanak veren Sayın Hasan Kuruyazıcı ve Halim Bulutoğlu'na teşekkür ederiz.

Kaynak belirtilmeyen fotoğraflar yazar tarafından çekilmiştir.

Kaynaklar

- Anonim (1972) "Adalar Kentleşiyor", *Arkitekt*, 346, 72/2, s.63.
 Akkaynak, S. (1936) *Arkitekt*, 36/8, s.219-223.
 Altan Ergut, E., Erkmen, A. (2011) "Adalar'da Mimarlık", *Adalar Binalar Mimarlar*, Ed. Hasan Kuruyazıcı, Adalı Yayınları, s.14-27.
 Atakan, Y. (1948) *Arkitekt*, 48/7-8, s.149-152.
 Cansever, T., Hancı, A. (1959) "Anadolu Kulübü Binası", *Arkitekt*, 295, 59/2, s. 45-52.
 Eldem, S. (1967) "Geleneksel Mimarlık Araştırmaları", *Akademi*, 6, s.4-34.
 Gümüş, K. (2017) "Modernlikten Neden Nefret Ediyorlar?", *XXI*, Temmuz-Ağustos 2017, <https://xxi.com.tr/i/modernlikten-neden-nefret-ediyorlar>
 Hancı, A., Cansever, T. (1952) "Rıfat Yalman Evi", *Arkitekt*, 52/5-8, s.107-109.
 Kahya, Y. (2006) "Architecture in the Princes Islands", *Architectural Guide to Istanbul*, v 3: Bosphorus and The Asian Side, Ed. Afife Batur, Chamber of Architects of Turkey Istanbul Metropolitan Branch, s.141-144.

- Kuruyazıcı, H. (2011) *Adalar Binalar Mimarlar*, Adalı Yayınları.
 Mortaş, A. (1950) "Büyükkada'da İki Piyango Evi", *Arkitekt*, 50/1-2, s.12-13.
 Oktay, S., Koç, Ş. (1963) "Kınalıada'da bir Yalı", *Arkitekt*, 312, 63/03, s.108-109.
 Ogun, B. A. (1969) *Ay Işığında*, İstanbul.
 Önal, M. (1980) Büyükkada'da Bir Villa, *Arkitekt*, 378, 80/2, s.47-49.
 Tanju, B., Tanyeli, U. (2009) *Sedad Hakkı Eldem II: Retrospektif*, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi.
 Tanyeli, U. (2004) İstanbul 1900-2000: Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak, Akın Nalça Kitapları, Offset Yayınevi.
 Tanyeli, U., Yücel, A. (2007) *Turgut Cansever: Düşünce Adamı ve Mimar*, Garanti Galerisi, s.138-142.
 Uzman, E. N. (1946a) "Büyükkada'da bir Ev", *Arkitekt*, 46/7-8, s.151-155.
 Uzman, E. N. (1946b) "Büyükkada'da bir Ev", *Arkitekt*, 46/9-10, s.207-209.
 Uzman, E. N. (1956) "Büyükkada'da Sadıkoğlu Villası", *Arkitekt*, 285, 56/3-4, s.99-104.
 Sayar, Z. (1973) "Adaların Sorunları", *Arkitekt*, 352, 73/4, s.169.
 Sayar, Z. (1980) "Prens Adalarından: Kınalı", *Arkitekt*, 379, 80/3, s. 94.
 Şahin, M. (2011) "Bütüncül bir Tasarım Örneği: Okyar Köşkü", *Mimarlık*, 361, s.37-42.
 Ventura, İ. (1951) "Burgaz Adasında bir Ev", *Arkitekt*, 51/3-4, s.58-59.
 Ventura, İ. (1951) "Burgaz Adasında bir Villa", *Arkitekt*, 53/5-6, s.91.
 Yalçın, B. S. (2007) "50 Yaşında bir Sedat Hakkı Eldem Tasarımı: Büyükkada Rıza Derviş Villası", *Mimar.ist*, 26, s.87-91.
 Yapıcı, M. (Ed.) (2006) *Oda Tarihinden Portreler: Maruf Önal*, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi.

Irresistible Fascination of the Functionalist Modernism on the Princes' Isles

The Princes' Isles of İstanbul are not an area where modern architecture flashes in the foreground. The style of the Islands is neither the neo-baroque eclecticism nor art nouveau but a kind of colonial style often called Levantine which can be described as a synthetic style created by Greek architects and craftsman of the late Ottoman period influenced by European architecture. The building activity which has started with the ferry system in the late 19th century, continued with variations in different colors in the Republican period. The examples of modern architecture mainly in the new development areas of the Islands are relatively less known. The masonry row houses especially in the central areas of Prinkipo and Halki islands with inspiration from art deco movement are waiting for the attention of researchers. After very few international style pioneers of the 1930's, a special romantic style more under the influence of Central European architecture with higher slope roofs represent the modern neoclassical approach of the early Post War period. The 1950's resulted in major changes on the Islands parallel to other parts of İstanbul. Following the interest in beaches a growing building production resulted in the change of the main building type to apartment blocks mainly with exterior stairways and verandas. The modern houses enjoyed the sea view with transparent facades. Still after the uncontrolled development caused by complicated building regulations in the 1970's good design in architecture creates a difference with proper sun control and sensitivity to climatic conditions. The sizes and heights of the blocks always constitute an urban design problem. It must be the common wish of all of the Islanders to protect and sustain the modern architecture with the green areas and the characteristic landscaping that create the identity of this beautiful summer retreat of the metropolis.